

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An omne votum obliget ad sui obseruationem

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

illud quod Iephte vouit, vbi nota opus illud non fuisse indifferens, nã indifferencia iam supra ab acta sunt a materia voti, immo fuit genere suo bonũ, vtpote immolare Deo. Verũtamen qm̄ immolationis materia non fuit ab ipso præfinita, sed dixit. Quicunq; primus fuerit egressus de foribus domus meæ, cum holocaustum offeram dño, votum prudenti caruit discretione. Et similia sunt in discretis votis, cum sub nota vniuersalitatis proferunt. Videlicet voue quidquid a me pauper petierit, illi porrigere. Nã forsã a te gladium petet ad patrandũ homicidium, vel aliud qd̄ largiri nõ decet. Ea propter hĩõi vota in illis euentibus quæ iure naturæ licita nõ sunt, neutiquã obligant. Atq; hac de causa Iephte fuit Iephte votum implens. Qm̄ illud suscipere natura de pecude intelligebatur, vel armento, deq; alijs animalibus sacrificio offerri consuevit. Neq; videtur vlla posse ignorantia excusari, eo qd̄ non modo hominem contra ius naturæ, verum & gnatam ruculentæ adegit. Ea propter quod in eius historia præmittitur, videlicet spiritus sanctus factus est super Iephte, neque ad voti emissionem, neque ad eius solutionem est referendum, sed ad id quod diuino zelo animatus Ammonitas Dei hostes adortus est. Et quamuis eum inter iustos antiquæ legis Paulus commemoret, non inde fit consequens, nullum admisisse delictum. Recenset. n. & Sansonem & Dauidem, quos constat nonnunquam fuisse collapsum, tum quod alias iusti fuere, tum propter egregias eorum victorias. Ad tertium respondetur, neque votum macerationis corporis, neq; aliud quocunq; tenent, nisi quatenus est virtutis opus. Quare dum prudentiæ lineam exorbitant, obligare cessant. Quocirca Paulus ad Romanos. 12. suos alumnos commonefacit, vt exhibeant corpora sua hostiam sanctam, viuentem, Deo placentem. Ac tum demum addit. Rationabile sit obsequiũ vestrum. At vero quia homines, inquit sanctus Thomas, in his quæ ad seipfos attinẽt, plus sibi nimio iudicantes indulgent, cõsultius est, vbi de hac re dubium ingruerit præfati iudicio subdi. Percontaris autem quod nõ erit iudicium transgressæ lineæ in huiusmodi votis? respondetur non esse aliud quam dum ius naturæ reclamatur. Non dico quod vbi ius naturæ non præcipit ta-

lia ieiunia & operum asperitatem, non sint talia vota licita, alias neque quadragesima esset licita, sed quando id quod facis, legi naturæ aduersatur, nempe quando afflictatio in homicidium vergit, tum voti obligatio aboletur. De alio vero argumenti membro, nempe de rerum indifferencium votis iam responsum est nihil valere, quare aliquando deridicula sunt & muliercularum ludicra, quin vero aliquando execranda, vtpote quando sunt seu sortilegia & superstitiones vel deliramenta vel sacrilegia.

QVÆSTIO II.

DE VOTI VIGORE, AC virtute.

S.Tho. 2.2. q.88. artic. 3.

ARTICVLVS I.

Utrum omne votum obliget ad suã obseruantiam.

Onstituta voti substantia, subsequitur de eius vigore & virtute indagare. Ac primum quaeritur de eius vi obligandi. An videlicet omne votum sit obligatorium? Et arguitur a parte negatiua: Votum vt dicebamus est promissio Deo facta, promissio autem simplex quæ sit hominibus nõ obligat. Nã iure civili nõ oẽ promittens soluere cogitur, Deus aut cum bonorũ nrorum nõ egeat, non censetur vrgentior promissorum exactor quã sit homo, ergo neq; semper votũ obligat. Secũdo arguitur. Si votũ esset obligatorium sequeretur qd̄ nullus vouentium meus a voti prauaricatione valeret eos excusare, quia sicuti nullã Dei legem metus causa violare licet, ita neq; vllum suscipere votum qd̄ non optima fide soluas: consequens tr̄n est falsum, eo qd̄ votum, spontaneum esse debet, voluntati autem, auctore Aristoteli, metus obstat. Tertio, Nemo ad impossibile obligatur, vsu aut nonnunquã venit vt qui aliquid vouit, explere votum nequeat, nempe aut qd̄ ex alio dependet, vt si religionẽ vouit ad quam monachi eum admittere renunt, aut si mulier quam virginatatem vouerat, ipsa deinde amisit, vel

Primũ arg.

Secũdũ.

Tertiũ.

da.ii.

- dum qui pecuniam uouerat, ad mendicitatem redactus est, ergo non semper votum obligat. Præterea quarto, Si votum omne soluendi nexu colligaret uouentem, sequetur quod omne votum illico esset implendum, nam quod debes, statim reddere congeris, non tamen omne votum statim reddere necessum est, ut puta quando sub conditione fuerit emissum, ergo non omne votum obligat. Quinto arguitur, Si votum omne obligaret, consequens fieret tū quod quis posset subditum obligare, ut patet filium: tum etiam quod qui per se non posset implere, teneretur id per alium facere, quod uideretur absurdum. In contrarium autem est illud Eccles. 5. Quodcumque uoueris redde. Multoque melius est non uouere, quam post votum promissum non reddere. Nam unum est consilium non capere, alterum uero iustitiam præuaricari.
- Conclō ratiua.** Questionis solutio facilis est & clara, quæ in unica conclusionē consistit. Votum genere suo & obiecto sub reatu lethali criminis sacrilegijque obligat. Probatur, naturalis non conuincit ut promissi fides seruetur, unde ut Cicero. 1. de Offic. ex quo id Aug. in epistola 19. ad Hieronymum desumpsit, Fides, inquit, duabus suis syllabis significat, ut fiat quod dicitur. Quod si homines hac lege inter se tenentur, longissime restrictius tenentur Deo, tum ratione dominij, quod creationis iure in nos habet, tum etiam ratione beneficiorum, quibus nos in dies accumulatur. Ex his namque arctissimum fidelitatis vinculum nascitur, quo homines tenentur sua Deo promissa persolvere. Unde Sapiens, displicere, inquit, maxime Deo infidelem promissionem. Hinc ergo fit votum obligare sub reatu culpæ mortalis. Nam etsi uouere opus consilij sit, nihilominus reddere est actus iustitiæ, quæ citra charitatis iniuria violari non potest, cum sit inter homines maxime necessaria. Quidquid autem charitati aduersatur per quam anima uiuit, est peccatum mortale. Et secundo reatus augetur ratione vulneratæ religionis. Promissio quippe facta hominibus obligat iustitiæ vinculo, illa autē quæ fit Deo, insuper ratione religionis. Et igitur uouere Deo, religio, atque adeo id reddere, iustitiæ actus, religione insignitus. Ex utroque ergo capite votum genere suo obligat sub reatu mortali. Nihil in conclusio-
- ne reliquum sit ambiguitatis, sed hoc unum quod omnibus præceptis ueniale est, explorare id possumus de voto. Vtrum ratione leuitatis materiæ fieri possit, ut voti transgressio non sit nisi uenialis culpa. Videtur enim a parte negatiua id facere quod votum strictioris est vinculi quam iuramentum, maioremque adeo sanctitatem præ se fert, iuramentum autē saltem nunquam ratione materiæ fit ueniale, sed in omni indiuiduo est mortale. Ex altera uero parte, cum cōe sit omni præcepto possit fieri ueniale, apparet & idem huic competere. Atque ita indubie consistendum arbitror. Et ne quis forsitan propter religionis sanctitatem id credere id reformidet, ego met mihi sic probo. Votum est quædam lex quæ ex hominis uoluntate dimanat, quam si quislibet sibi ponit, ergo non aliter obligare debet, quam si lex esset ab ecclesia uel a Deo ipsa posita. Imo uigentior uidetur legis necessitas quam voti, lex autem etiam si genere suo obliget sub reatu mortali, ratione tñ leuitatis materiæ rigorem remittit, ut eius transgressio non sit nisi uenialis. Futuri enim genere suo est mortale, sed nihilominus furari unum obolum, non est nisi ueniale. Aequa ergo ratione si ego uoueo non furari, tunc unum obolum sumptuere, non erit nisi ueniale. Quod si dicatur religionis celsitudine hoc non permittere, profecto id non uideo, quandoquidē præceptis fidei & charitatis id minime reponeret. Secundo. Transgressio voti quando non est plena delibatio, potest inde fieri uenialis, ergo & ratione materiæ. Tertio. Si quis uouit quotidie recitare oratorium, propterea quod omittat unum aut duo, non peccaret mortaliter, quia non quæ lex Ecclesiastica, imo diuina cum maiore rigore nos obligat: ita os psalmos persolvere. Conclusio ergo non est dubia, ubi præmittitur tenuis particula illius quod uoueras. At dubium superest, quando totum id quod uouisti, est res leuis. Ut si ipse pondisti erogare pauperi unum obolum, aut dicere unum tantum Pater noster, utrum horum omisso sit mortalis? Et facit pro parte affirmatiua, quod tunc cum tota omittas, fidem frangis. Nihilominus arbitro huiusmodi omissione non esse nisi uenialem. Nam dum materia leuis est, nihil refert, totumne sit obiectum uoluntatis. Quocirca si uotum emissum quotidie dicitur.

Alcendinum Credo, et si id quotidie omit-
 ras, nunquam moraliter delinquit. Secus si
 fortasse voto sponderis quotidie obo-
 lum erogare pauperibus, tunc enim licet
 nec vnus solutionis nec duorum omis-
 sio sit mortalis, tamen quod hodie non tri-
 buis, cras teneris. Quare tibi debiti sum-
 ma excreuerit mortalis sit culpa. Per hæc
 ad id quod supra tetigimus, respondemus
 nimirum quod si quis voueat vnum veni-
 nale cauere peccamen, tunc illud commit-
 tere, gemina erit venialis culpa, quoniam
 in hisce lege veritas non se homo cogitat
 obligare nisi legis instar. Vnde si lex non
 obligat nisi sub reatu veniali, videtur vo-
 uens non aliter se obligare. Enimvero
 (quod hic considerarius meditari debes)
 non est in vno arbitrio situm sub rea-
 tu se mortali aut veniali obligare, sed cul-
 pa qualitas ex quantitate & necessitate obie-
 cti perpendenda est. Contra hoc autem est
 argum. Stat quod ludere, verbi gratia de-
 cem aut viginti ducatos ante emissum vo-
 tum non sit nisi veniale, quoniam prodigi-
 galitas genere suo non est nisi venialis, &
 ita post emissum votum, si mortale sacri-
 legium. Respondetur nos non ire inficias,
 quin id quod antea erat veniale, efficiatur
 quandoq; mortale per votum. Nam quod
 non erat malum, puta non dare elemosy-
 nam, emissio voto esset mortale. Imo forte
 ludere illam pecuniam, esset virtus ante
 votum, & post votum mortale. Sed dico,
 quod est respiciendum ad quantitatem.
 Vnde postquam iam non ludere, virtute
 constituiti in genere religionis, sciustitue,
 in quo antea non erat, perpendenda est
 obiecti quantitas & dum illa est grauis, erit
 mortalis. Difficultas ergo quæstio. non in
 ipsa, sed in argumentorum solutione tota
 consistit. In primo quippe insinuat dubi-
 um superius tractatum, an videlicet sim-
 plex promissio homini facta sit obligato-
 ria? Et cum simpliciter audis promissio-
 nem, illam intellige, quæ nec ratione ali-
 cuius debiti precedentis sit, nec iuramen-
 to firmatur, sed cum quis sua sponte simpli-
 ci verbo quidpiam amico pollicetur. Et
 quidem quod in eiusmodi promissione quæ-
 dam semper sit obligatio, nemo est qui am-
 bigat, quoniam ad minus est assertio, quæ
 si se non compleas, mentitus es, mendacium
 aut vniversum delictum est, si rem venia-
 le, sed dubitatio est an genere suo obliget

sub mortali reatu? Et quidem Caiet. 2. 2.
 cum q. 28. tum euidenti q. 113. non aliam
 vim obligandi agnoscit in simplici promit-
 sione, quam hæc modo insinuata. Putat
 inquam, promissionis obligationem non
 ad aliam pertinere virtutem quam ad il-
 lam quæ est moralis veritas, scilicet verum
 dicere, ob idque non adimplere genere suo
 nihil aliud est inquit quam mendacium.
 Quapropter ex obiecto non est mortale,
 nisi aliunde fiat perniciosum, vt si vouisti
 rem quæ multum alteri referebat, puta
 suppetias amico ferre aduersus hostem aut
 filiam eius ducere, quod non te comple-
 ueris. At vero in contrarium vire videtur
 ueritas, nempe quod promissio simplex ge-
 nere suo obliget sub reatu mortali, nisi ex
 leuitate materiæ efficiatur venialis. Et ra-
 tio habet contrariam eidem Caiet. radicem.
 Enimvero promittere non pertinet sim-
 pliciter ad virtutem veritatis, sed reducitur
 ad commutatiuam iustitiam. Non enim
 est vt unquam verum asserere, sed obstrin-
 gendo alteri fidem. Quare vt ait Cicer.
 in 1. de offic. fides hæc non solum ad iusti-
 tiam attinet, verum est ipsissimum iustitiæ
 fundamentum, cui omnia hominum pa-
 cta conueniuntque nituntur. Ex hoc ergo
 arguitur. Peccatum, quod genere suo cha-
 rian aduersatur, est mortale, eiusmodi au-
 tem est promissum non soluere, quando-
 quidem est iustitiæ subuersio, quæ ligamē-
 est ciuitatis humanae. Est ergo genere suo
 peccatum mortale, utpote per quod in-
 gens detrimentum proximo inferitur, qui
 suam fidem promittenti adhibuit. In-
 super promissio Deo facta, obligat sub rea-
 tu mortali, non solum quatenus culus est
 religionis, verum etiam quatenus officium
 est iustitiæ, ergo illa quæ fit homini, quia
 quantum ad hoc, eiusdem sunt generis.
 Ad hæc uniuersarum gentium existima-
 tio est fidei uiolatorem, ueluti scelestum
 hominem execrari, uox autem publica, est
 uox nature, ergo obligat sub reatu mor-
 tali. Vnde quod ait Salomon, Deo displice-
 re infidelem promissionem, ubi notatur
 mortale delictum ad oem extenditur, etiã
 quæ fit homini. Quod si uerbum S. Thom.
 obijcias, dicentis hic promissionem obligare
 tantum secundum honestatem, ubi uidetur ex-
 cludere, obligatione iustitiæ, nam sic solet
 usurpari honestas pro eo quod non est ad
 iustitiam necessarium. Respondetur quod
 non

Caiet. sciencia

Promif-
sio sim-
plex ge-
nere suo
obligat
sub mor-
tali.
Probõ.
Cicero.

Ratio al-
tera.

Postre-
ma rõ.

Obie-
ctio.

non

non accipit honestatem, vt excludat iustitiam, sed vt excludat civile forum - Non inquam negat, quin sit obligatio iustitiae, sed insinuat, quod quantum ad civile tribunal, non sufficit simplex promissio, nisi sit vel iuramento vel scripto vel testibus firmata. Immo & quantum ad honestatē iustitiae in foro Dei accedere conditiones possunt quae vim obligationis tollant. Vt si quod tibi promisi, tibi postea sit inutile, aut nocuum, vt si gladium tibi promisi, quo postea video te uelle abuti. Aut si promittenti factum est impossibile aut perniciosum, vt si promisi pecuniam, quam postea ob infortunium reddere non possum. Aut si mihi ingritudinis signa exhibuisti. Contra hanc autem promissionis obligationem stare videtur testamentorum ritus. Quādiu enim testator viuir, legata oīa mutare libere potest, neque obligatus censetur illa soluere, & tñ iuramentum quoddam videtur promissi genus. Respondetur autē legata non esse proprie promissiones, quae vllam habeant firmitatem vsque ad testatoris mortem, quam vt ait Paul. testamentum confirmatur. Quare oīa ad illum sunt articulum referenda. Præter hæc ex superioribus recolendum est, simplicem assertionem futuri non esse semper promissionem. Si n. dicas faciam, id tm̄ exprimens, q̄ in proposito habes, non subinde obligaris nisi illo id sensu proferas, quod est promitto facere, vt puta dum quis ex te quidpiam petit, & respondes faciam. Alias iam supra diximus posse te mutare propositū. Aliquantulo autē difficilius dubium est, an promissio quam apud te sola mente homini facis, sit obligatoria. Vtilis est & Th. ar. 1. id negare dicens promissionem, quae ab homine fit homini, non posse fieri nisi per verba. Cuj & ratio suffragatur: Nam obligatio est inter duos, homo autem non loquit homini, nisi verbis aut extēris signis, ergo non se aliter valet alteri deuincere. Hoc forte problema est, stando in iure merito nature & in conscientia. Nā in foro exteriori manifestum est mentalem obligationem, imo neque oēm quae fit absentī ligare. Sed in conscientia de vtraque forse parte opinari quisque potest. Et quamuis rarissime id vsu veniat, nihilominus si conringat, necesse est scire an promittentis conscientia ligata maneat. Et q̄ sit obligatoria profecto sunt argumenta non poenitenda,

Primum. Voces sunt signa conceptuum, si ergo vox obligat, non est nisi ex vi conceptus. Et cum mentalis promissio locutio vere sit non potest si non impleatur, carere mendacio, quod intrinseca ratione elicitur est. Mox. Qñ sola mente de te deliberasti, vt illamq̄ facere proposuisti, nondum obligatus es, ergo si his mente loquendo adhibeas, Promitto tali indigenti amico talem pecuniam, aliquid obliganti amico talem pecuniam, adieciisti. Tertio, Si tam promissionem in mēte intramento firmasses, vinctus remaneres ad soluendum, & tñ iuramentum promissorium non obligat nisi virtute precedentis promissionis, ergo promissio obligabat. Quarto, si postea nullam aliam concepisses mente promissionem, sed illi amico postea notificares, dicens. Nihil tibi nunc promitto, sed tamen heri tibi apud me hoc pollicitus sum, vide an promissum acceptum habeas, tunc obligatus videtur, ergo virtute prioris promissionis. Quinto, Si furdo nihil audiente aliquid verbo promittas, similiter si in praesentia vnus dicat. Ego tali absentī amico hoc promitto, promissio in conscientia videtur tenere, quid quid sit de foro civili, ergo etiam si in absentia mente, quae est promissio in absentia. Quod si contra arguas, Promissio pendet ex exceptione alterius, ergo antequam se nouerit non tenet. Fateor equidem, sed tamen quod contendimus, non est aliud quam q̄ ille qui alteri mente promissum tenetur id ei significare, & si voluerit acceptum, tenetur ei reddere. At vero quando promissio est mutua, puta, do ut des, facio vti facias, vt est coniugalis consensus, tunc non sufficit mentalis nisi vtrique patri extēris constet. Et pari iure nullus alius contractus teneret, puta emptionis aut venditionis, nisi extēris significarentur consensus. De simplici autem promissione videtur argumenta nonnulla suadere probabilitate, ac probabilius forte est, eam que sola mente fit, nō obligare, nam antequam alius locuerit, pōt rescindi & mutari, vt lib. 4. q. de tñ. dñs. me dixisse memini, ob id quod cum naturale sit hominibus verbis aut signis suos significare conceptus, ante significatam promissionem nulla videtur obligatio resultare. In secundo argu. arguitur de metu. Hoc n. cōstitutissimum est quod votum debet esse voluntarium. Voluntas autem ignorantia, vis, & metus obligans,

Solutio.

Argum.

Ratio.

Difficultas altera.

Ratio dubitandi.

¶ 1. Ethic. auctor est Arist. Et quidem de ignorantia art. 1. dictum satis est. De metu ergo restat impraesentiarum hoc pacto respondere. Primum in confesso est, metum obviare, ne votum obliget ratione iam dicta, quia tollit voluntarium. At vero cum metus multiplex sit, dubium restat, utrum omnis eandem vim habeat impediendi: nam solenne est in mortis periculo vota facere, quae quidem nefas esset re non complere. Distinguitur ergo duplex metus: alter forinsecus inculsus: alter vero ab intrinseco ortus. Et quidem forinsecus imminens impedit ne votum obliget nisi post liberetiam habeatur & firmum: ille autem qui est ab intrinseco obligationem, non tollit. Distinguitur est receptissima, non modo Theologis, verum & Iureconsultis. ut patet apud Panor. c. sicut. 2. de regula. Quia vero ambiguntur conclusiones, sanctiones sunt iuris canonici. Prima siquidem habetur in c. Relatum, de his quae vi met. caus. suat ubi mulier quae coniugis metu votum emisit, religionis absoluitur. Secunda vero habetur eod. citato c. sicut. de regula. ubi clericus qui nimia aegritudine monachatum vouerat, cogitur esse Monachus. Sed est per specte expendendum, quoniam impraesentiarum censetur metus ab extrinseco qui excuset. Haud enim satis est ut a re extrinseca incutiatur: nam votum emissum in naufragio, metu turbati maris, tenet, neque requirit incuti ab homine, nam qui in vincula coniectus aut in suspendium, raptus votum emittit, licet metus sit ab homine, ligatus manet: sed requiritur quod incutiatur per iniuriam. Neque vero id satis est: nam si Tutca te habet captivum, & Deo votum facias aut diuix Virgini, quae te inde eripiat, re vera tenet. Et similiter si natus ab hoste in conflictu votum facias, ut illeptus euadas. Requiritur ergo quod incutiatur ab homine per iniuriam intendere extorquere tale votum: pura si dicat. Occidam te nisi voueris. Quocirca inde ratio huius discriminis elicitur, quod metus ab intrinseco extortus, a Deo offertur, qui nemini facit iniuriam: ille autem qui ab homine inferitur, ex iniuria nascitur. Sed licet forsitan eodem recidat genuina ratio est, quod votum per metum ab extrinseco non est voluntarium, sicut alterum: qui enim vouet extrinseco metu perculsus, nulla id ratione gratum habet quod vouet, & ideo non sua

sponte illud acceptat, sed quo se ab hoste defendat, quando vero metus est ab intrinseco, quia nulla existit pugna cum hoste, gratum habet illud vouere, ut patrociniū mereatur diuinum, quo liberetur a periculo. Et ideo est alia ratione voluntarium, quam prius. Et exemplo in super ab hominibus ostenditur id tenere. Dum. n. grauius iacens metu mortis amplam medico si euaseris polliceris mercedem, ideo votum tenet, quod illud medium eligis, ut ferueris, multo ergo melius tenebit votum emissum Deo. Huic nihilominus veritati nonnulla obijciuntur argumenta. Primum est. Iuramentum extortum per metum est cadentem in constantem virum profus obligat, votum autem genere suo, quia ut Deo, maiori rigore ligat quam iuramentum, ergo simile votum obligat. Negatur consequentia. Nam etsi votum propterea quod sit Deo, coactius vinciat, quam iuramentum, quod sit homini, tamen iuramentum aliam habet obligandi naturam quam votum. Nam voti obligatio ex nuda pedit puraque vouentis voluntate, & ideo metus eidem voluntati obiectus, tollendo voluntarium, tollit obligationem, vinculum autem iuramenti non ex voluntate iurantis, sed ex natura iuramenti resultat ac pendet. Est enim reuerentia haec debita diuino nomini, ut quod iuras nunquam falsum esse sinas quomodocunque id iures, dummodo sis mentis compos. Sed de hoc iterum subsequenti lib. q. 1. art. 1.

Secundum argumentum est: Consensus per metum forinsecus expressus, vere consensus est. Ait enim Aristot. 3. Ethic. quod qui in naufragio fluctibus suas merces committit, simpliciter vult, licet conditionaliter nollet, ergo votum simpliciter est voluntarium, atque adeo tenet. Non defunt è Iureconsultis, qui huic argumento manus dent, nimirum fatentes quod si vouens habuit consensum quocumque fuerit metu coactus, tenet in conscientia apud Deum. Secus autem in foro ecclesiastico. Opinio est Panor. in c. Cum iocū. de sponsa. cui stipulatur Syluest. in verbo, metus, §. 8. unde ad illud c. relatum, de his quae vi metusve caus. si. respondeo, quod Papa mulierem illam quae metu nouerat, absoluit, praesumens non habuisse consensum, si uilique ratione absoluit Ecclesia eos qui legitime timorem probant, quos

Primū argum. contradic. tū

Secundū arg. Aristot.

utque

Solutio
Panor.
Chryso.
Resolutio
Panor.

viique si constaret habuisse consensum, non absolueret. At vero salua Doctorum grauium existimatione male coniciunt, immo quamuis reus fateatur se habuisse consensum, si tamen metum legitimis co- probet testibus, in more est, vt absoluat. Et simili probatur exemplo in matrimonio, quod quoties metu cadente in constantem virum celebratur, irritum habetur in foro ecclesie, vt patet c. cum loco, & c. veniens, de spon. & 2. j. q. 5. can. notificasti. Et ratio est, quod cum voti obligatio non nisi ex arbitrio vouentis ortum habeat, naturale est vt dum voluntas, illa necessitate compellitur, votum non sit legitimum, eo praesertim quod votum est opus consilii, cui metus vtique repugnat. Ex quo fit, vt idem metus, qui impedit dum votum emittitur, ne obliget, culpam et eiusdem transgressionis, excusatione abluat. Exempli gratia, Si vouisti die Sabbathi ieiunare, aut non ludere, aut eleemosinam largiri, & postea tibi metus mortis incurritur, vt contrafaciens, tunc contrafaciendo excusaris, nisi in contemptum religionis tyrannus tibi eam minaretur. Nam causa, qua promissioni obstaculo est ne obliget, excusationem eadem affert transgressionis. Praterea id probatur ratione supra formata, nempe quod votum non obligat, nisi ad modum legis, lex autem ecclesiastica ad ieiunium non eo rigore compellit, vt nos extendat pro sui obseruatione in mortem adigere, nisi infidelis tyrannus eam nobis in legis contemptum comminaretur. Grauius autem intricatiusque dubium impraesentiarum est vtum huc quod dictum est, nempe metum extrinsecus per iniuriam oblatum voti obligationem impedire, in vniuersum de omni metu sit intelligendum, siue grauis sit, siue leuis? Et in primis consensus est omnium vniuersalis, metum omnem cadentem in constantem virum illam tollere voluntati rationem, qua ad obligandum est necessaria, sed nondum satis est apud omnes compertum quisnam consensus sit metus cadens in constantem virum. Vulgaris enim quorundam Iuriconsultorum, immo & Theologorum opinio est, quae prima fronte imaginem veri praesertit, nempe metum cadentem in constantem virum, eum esse, cui vir constans non succumbit, vt sciat quod non debet. Haec autem definitio tum falsa est, tum & princi-

Corollarium.

Graue dubium.

Opinio Iuriscōsultorū.

pium petere apparet. Fieri. n. inde con- queas nullum metum quantumvis atrocissimam mortis, ob quem homo naturaliter legem, ac diuinam transgredere, ceterum esse cadere in constantem virum, quoniam qui vilo impulsus metu talem transgreditur legem, non est vir constans. Obligat enim nos virtutis ratio, vt potius mortem feramus, quam furari, aut mentiri, aut quid simile, quod intrinseca ratione vitium est. Et tamen profecto metus mortis genere suo cadit in constantem virum, vt res ipsa per se patet, cum terribilium eorum terribilissimum sit. Et quod definitio eadem principium patet, inde liquet, quod cum quaestio esset an metus abluat matrimonium, aut voti obligationem tolleret, ob id quod cadens esset in constantem virum, facile pateret subterfugium dicitur talem metum in constantem virum non cecidisse, propterea quod ob talem metum id fecit quod non debuit. Igitur de consuetudinem legitimam eiusmodi metus, vox non ipsa docet. Metus enim ille est cadens in constantem virum, quem viri constantem secum patitur, scilicet, quem stat viri constantem sine suae fortitudinis viruperationem habere, ita vt non repugnet esse viri constantem, & sic metuere, nam vna pars fortitudinis est, timere vbi oportet. Sed est apprimè animaduertendum, quod nullus metus quantumvis in virum constantem incidere solitus, a culpa transgressionis excusat diuine legis, & naturalis. Vnde est mortis metus puellae oblatum, vt stuprum patiat, vere sit cadens in constantem virum, quia fortissimam id femina metuere poterit, nihilominus si ob talem metum consentiret stupro, non esset constans. An vero eiusdem causa metus ieiunium frangere ecclesiasticum, vel Missam die festo celebrare audire, non esset inconstans, quia huiusmodi leges Ecclesiasticae cum tanto rigore non obligant, vt illarum semper gratia morte appetamus. Non ergo ob id quod quis metui succumbat, definit esse cadens in constantem virum, quoniam tunc metus extrinsecus succumbens non ideo, faciat contra id quod debet. Tale ergo me tuum genus est, quod voti obligationem tollit. Haec tamen hic pacabitur lectoris solertia, sed quaeret forte vterius, vnde perpendendus est metus, vt cadere cogoscatur in constantem virum. Virum, scilicet

scilicet in indivisibilis metus consistat, i-
demque sit vnicuique. Ad hoc ergo respon-
detur. Trinum esse caput, unde tale iudi-
cium sumendum est. Primum scilicet ex
parte obiecti. Timor enim mortis, que om-
nium est temporalium truculentissimum
malum, cadere existimatur in constantem
virum. Atqui nomine mortis, exilium quo
que & perpetui carceres comprehendun-
tur. Quia vero & insignis infamia, quam
homines formidare nihilominus quam
mortem assolent. Secundo id pensatur ex
parte modi quo metus incutitur. Si enim
femina tibi, vel puer, vel inermis homo
mortem comminaretur, metus ille non ca-
deret in constantem virum. Sed tertio
(quod attendere hic considerandum est) id
etiam perpenditur ex parte subiecti. Ete-
nim virorum ista constantia non consistit
in indivisibili, sed suam habet latitudinē.
Haud enim aut Thesei aut Herculis stre-
nuitate polleere omnes aut debent, aut pos-
sunt. Et nihilominus linea, extra quam nō
esset constantia. Metus ergo, qui tecum il-
lam compatitur constantiam, que in rail-
lam includitur latitudinem, est cadens in
constantem virum. Quocirca metus qui
feminam excusaret, aut senem calore san-
guinis iam delitutum, non excusaret vi-
rum alium. Vnde nomine viri intelligitur
animi robur pro cuiusque conditione. Ex
quo fit, quod si puella religionem ingredi-
tur parentum metu, pro eius conditione
atrocis, nempe quia illam & verbis & re ni-
mium tractant aspere. nisi in monasteriū
se permittat obtradi certe votum tali con-
sensu emissum non teneret. Sibi ergo suis-
que liberis parentes consulant, vt eiusmo-
di rigorem cogendi remittant. Quo ergo
tandem rem concludamus, metus levis, pu-
ta remissior quam qui cadit in constantem
virum, nec voti obligationem impedit nec
eius transgressio nem excusat. Quod si ar-
guas, neque eiusmodi vota esse prorsus spō-
tanea, cum ratione metus fiant. Responde-
tur, metum leuem in rebus spiritualibus,
puta in voto & matrimonio, non existi-
mari metus nomine. De iure autem & fo-
ro civilis nihil hic disputamus, sed ad le-
ges & iudicia leuiores remittimus, quif-
nam metus contractum vitiet, quis vero
minime.

Tertium arg. quod apud D. Tho. secun-

dum habet locum, complures aperit dice-
di materias. Prima est de illis, quibus possi-
bile est votum implere, seu quod citra
sua culpam in tali sunt impossibilitate
constitui, seu quod sibi viam præcludunt
seruandi promissum. Et primum mem-
brum ad illum spectat, qui religionem vo-
uit, quam sibi refragantibus monachis,
profiteri non est possibile. De quo censet
S. Tho. distinguendam esse. Aut enim eius
modi hominis intentio fuit vouere religio-
nem in genere, & principaliter licet ex pe-
culiari deuotione hanc postmodum ele-
gerit, aut princeps eius propositum fuit, se
obligare ad hanc religionem vel ad hanc
locum. Atqui priori casu tenetur ingres-
sum illius monasterii bona fide & diligen-
tia procurare. Quod si illic non admitta-
tur, tenetur adire aliud, ac dequum si ad il-
lam religionem non pateat sibi aditus te-
netur aliam ac subinde aliā tentare, vt per
se non stet quo minus habitum induat.
Sin vero vouendi intentio non fuit nisi ad
talem domum, uel ad talem religionem, in
de uel repulsus uel exclusus, non tenetur
aliam adire, sed liber est a uoto. In his er-
go primum omnium perpendendum est
obiectum uoti. Vouisti religionem in ge-
nere. Itaque in obiecto uoti non posuisti
hanc uel illam, tunc licet magis in unam
sis quam in aliam propensus, non tamen
ad illam magis es obligatus, quam ad aliā.
Si tamen in obiecto non solum genus re-
ligionis, sed hanc expresse statuisti, illam
debes prius aggredi, & inde repulsus alias
adire. Igitur si uotum tuum fuit, hanc sin-
gularem domum ingredi, forte in qua stu-
dium uigeret, & repulsi a monachis pare-
ris, nullatenus alium explorare teneris, e-
tiam eiusdem ordinis, quamuis obserua-
tione præstantiorem, neque ullum in con-
trarium scrupulum tibi ullus iniiciat, quia
uotum tuum non fuit emissum alio religio-
nis inuitu, quam huius conuentus. Quare
sicut eadem uigeat in alio religio, nihil ad
te. Pari iure si uouisti talem religionem,
nempe nostram, aut diui Francisci, aut sin-
gulariter aliam, teneris quidem conuen-
tus aliquot circumire, & si non admittaris,
non teneris ad alia. Si autem in genere uo-
uisti religionem, tunc teneris alias tentare.
Sed est dubium, utrum teneris circumi-
re omnes conuentus & religionis? Appa-
ret.

Dubiū .

Soto, de iust. & iure. Tt ret

ret enim sic esse nam postquam votum emisit quod ex omnibus pendet, explorare omnes debes a quibus votum tuum pendet. In contrarium facit, quod tunc debes omnem totum peragere, quod quam molestissimum onus esset. Item si in conveniendis bene institutis non esset receptus deberes eum ingredi, ubi religio, iacet, quod tuae salutis non esse tuum. Respondetur ergo primum, quod unusquisque suam cum primis debet intentionem consulere qualisnam fuerit, nam si tantum fuit illis religionibus se addicere, quae sibi erant circumstantes & nota, non tenetur nisi easdem discutere. Quinimo licet quis se suam intentionem non restrinxerit, sed absolute vouerit religionem, non tenetur religiones omnes peragere, quoniam neque Galliarum ea de causa ad nos permeaverunt, neque ex nostris vltus ad illos. Alias deberes etiam vsque ad Graciam & Insulas eandem ob causam oberrare. Enimvero ius nostrum naturae circumspice docet, ut eiusmodi vota intra regnum nostrum & linguam sint adimplenda. Ecquis enim voueret, si ob id teneretur ignotas gentes inuisere? Quod si instantius scisciteris, utrum omnes saltem conventus in regione propria circumire cogaris? (Apparet enim id saltem ratio postulare, quandoquidem votum ex omnibus illis dependet.) Respondetur, neque tam late protendi obligationem, dum enim religioni te ante de voueris, tantum teneris illam bona fide adire. Haud tamen metaphysico aut dialectico significatu cum tota est adenda, ut vniuersi conventus visitentur, sed morali modo ille enim sic dicitur totam religionem explorasse, qui bonam partem circumiit, nempe si quinque aut paulo plures conventus ambiat, nam licet ex paucis iudicium ceterorum venari. Ex his quae dicta sunt, palam sequitur, illum qui aliquod habet impedimentum religionis, quod vel quando vouit non considerauit, vel post votum, siue cita culpam, siue sua culpa incurrit, liberum fieri ab eiusmodi voti obligatione quoniam ad impossibile nemo iure cogitur. Ut si forte eam religionem peculiariter vouisti, ubi neophyti non admittantur, cum id primum rescueris, neque illam neque aliam ingredi teneris. Idem si in ordo laboras perpetuo, aut alij perpetuo impedi-

mento subiectus es, quorum causa te iura repellunt, tutus es in conscientia, neque vlla leges dispensatione. Secus si impedimenta non sint nisi temporalia, ut si laboras quartana febre, illa abeunte tenentis. Vbi axioma illud theologum cuius S. Th. ad 3. q. 8. ar. 3. memini, memoriae mandandum est, nempe, quicquid faciendum votum impedit, si praesens esset, etiam emisso voto obligationem auferre. Verum tamen ne quae piam decipiat, ad obligationem voti referendum est, non ad impedimentum votitatis vouentis. Exempli gratia. Ille morbus, qui si dum vouebas, adesset, obligationem impedit, adueniens post votum eiusdem obligationem tollit. Attamen licet emisso voto aliquid difficultatis experiaris, quam si praenoces, non vouisses, non ideo voti obligatio cessat. Alias omnia diuincere matrimonia, omniaque expolientur religionis claustra. Quid autem si repellentis, quia nescis Grammaticam, aut nescis officium aliud ut recipias inter professores, eos, an tenearis Grammaticam dicere, aut aliud officium? Ad hoc non est simpliciter respondendum, sed cum discretione. Enimvero dum quis votum edidit religionis, proponens illius esse ordinis, qui sacris immutatur, bona tamen fide arbitrabatur non requirit Latine scire, si id postea ab illo requiratur te vera non apparet obligatus Grammaticam discere, neque tenetur ad ordinem laicorum intrare, quoniam sua ignorantia videtur hominem excusare. Ac perinde si religionem vouit laicorum, non tenetur aliquid discere officium scire difficile, quae putabat non esse necessarium. Quando vero quis communi lege religionem vouit, nec arbitror teneri Grammaticam discere, si modo facultas suppetit, quia sciebat id esse necessarium, vel teneri intrare in laicorum ordini deputetur. Dubium autem egregium superest. Vtrum repulsum passus, aut a religione exclusus, teneatur religionis regulam in quarum possit, seruare, ac munera religionis implere? Dixerim repulsum aut exclusus. Nam repulsum est, qui non admittitur, exclusus autem, qui ob incorrigibilitatem habitum exutus pellitur. Neque idem est vtriusque iudicium. De priori ergo prius disputemus. Et loquimur de illo, qui bona fide procurauit religionem profectus, minime vero potuit. De quo pro parte

Repon-
sio.

Scrupu-
lus.

Solutio.

Obie-
ctio.

SOTO
DE IUSTITIA & IURE
LIB. II
DII
13

Primū affirmatiua, scilicet quod nihilominus ad id quod potest obstricere maneat, arguitur. Puella quæ votum emisit virginitalis, postea illum florem sua amiserit culpa, debet nihilominus perpetuam seruare continentiam, vt hic S. Thom. & consentienter doct. asserunt, in voto autem religionis perinde ac in voto virginitalis includitur castitas, ergo qui religionem vouit, licet repellatur, tenetur perpetuam seruare continentiam, atq. adeo petere saltem debitū non potest. Secundo. Si quis voueat pauperibus decem erogare, aut aduentus ieiunia sustinere, non autem totum persoluere queat, tenetur quantum potest, ergo idem est ius de ijs, qui religionem vouerunt. Tertio: Dum quis votum solemniter confirmat, tenetur ad omnia officia & munera, quæ in eadē sunt religione constituta votum autem simplex, habet pro obiecto votum solenne, nam qui simpliciter vouet, tenetur iuridico, tempore votum solemnitate stabilire, ergo pariter tenetur eadem religionis officia in quantum valuerit, exhibere ac soluere. Quarto. Accedunt & text. de conuer. coniug. can. Quidnam. & can. Placet. in quibus eadem sententiam definitur. Casus enim prioris est, quod quidam inuita vxore religionem ingressus ac subinde ea ipsum repente in seculo reuocatus, post eiusdem vxoris mortem cogitabat ad secundas se transferre nuptias Alexander autem 3. de eadem re consultus, licet eum non rursus in claustra religionis coegerit, inhibuit, tamen ne secundam vxorē duceret. Idem deciditur in 2. c. de muliere: quæ putans maritum obijisse vitam, monasterium ingressa est, atq. inde postea a coniuco extracta, orbata postea viro, tentauit secundo nubere, & tamen prohibita est. His nihilō secius non obstantibus sub distinctione respondetur, quod si qui religionem vouit, continentiam in suo proposito expressit, tenetur in seculo permanens idem seruare, si vero nihil aliud quam religionem vouit, ad quam non recipitur, eo-que liber est, vt nihil in seculo teneatur religionis prestare. Probatur. Si huiusmodi persona vel ad castitatem tenetur, vel ad aliud religionis munus, aut hoc effectū virtute eiusdē voti, aut quia repulsam passus, impossibiles ei sit ingressus, neutrum istorum ergo Probatur minor. Si enim tenetur ratione voti, illa obligatio statim

a tempore eiusdem emissi inciperet, hoc autem vñs ipse falsissimū ostendit. Equis enim astruat, vt qui vñs simplex Carthusiensis suscepit, illico perstringatur & psalmos recitare, & a carnib. abstinere? Quod autem ratione repulse teneatur, multo est improbabilius. Nam illa repulsa non fuit in eius potestate. Quare neque ipsum nouo vinculo irretiuit, nullo ergo pacto tenetur in seculo vllum religionis munus soluere. secundo id arguitur, legitima causa patefiat. Nemo virtute voti obligatur nisi ad id quod est proprium eius obiectū, illius autem qui religionem simpliciter non nit, proposita fuit tantum religio ergo ad id tantum tenetur, quod si soluere non potest, immunitas a voto fit. At vero contraria forte in surgis. Qui obligat ad aliquid, simul & ad id obligatur, quod inde subsequitur, vt in religione instituta, is qui religionem simpliciter vouit, cūcta alia in virtute vouit. Hoc autem argumentum, non solum non est contrarium verum & fauet sententiæ nostræ. Etenim qui statum aliquem pollicetur assumere, non se obligat ad leges illius status quouique statum illum re vera assumat, quia non exprimit in suo voto obligationē ad peculiare leges illius status. Cum ergo religio status quidam sit, licet illum fueris assumere pollicetur, quousq. illum assumes, non teneris ad eius leges, quippe quæ non obligant nisi eiusdem status professores, vt potest qui ad illas se expresse obligauerunt. Exemplum est in Christianismo. Vniuersi enim mortales Christianismum suscipere tenentur, & tamen quousq. per baptismum illum profiteantur, non tenentur ad leges nostrorum sacramentorum, neque ad alias nobis peculiare quæ non sunt de iure naturæ. Eodē itidem pertinet illius exemplum, qui emisit votum suscipiendi sacros ordines, haud enim tenetur ecclesiasticos psalmos recitare antequam sacris initiatur, atque adeo neq. castitatem seruare, nisi quatenus diuina lege prohibetur. Idem ergo est de illo, qui religionis simplex votum fecit. Potest enim mutuum ius non solum conungi redere, verum & sibi vicissim petere. Et per hoc soluitur argumentum superius obiectum, Haud enim valet consequentia votum solenne obligat ad singularia religionis statuta, & illud est obiectum voti simplicis, ergo & simplex ad eadem obligat.

Secūda probatio. Obiectio.

Solutio.

Ad arguenda facta in contrarium.

Nam votum solenne est completiuū quod aiunt, nempe status professio, quo quisque expresse dicit vouere obedientiam, castitatem, & paupertatem, & leges obligant professos; simplex autem non obligat nisi vt statutum suscipias. Ac perinde respondetur ad illos canones supra citatos de conuersi coniugato. Illi nanq. vota solenniter ediderant promittendo expresse castitatem, & ideo in quantum se inuito coniuge potuerunt obligare, ad stricti erant. Poruerunt autem se obligare, vt nunquam conjugalem vsum periret, & ideo prohibiti sunt ad secundas transire nuptias. Sed quia quantum ad alia voti non tenebat, non sunt de sanctis coniugibus, in religionem reuocari. De alio autem argo, nempe de illo qui multum vouit, qui perinde si totum non valet, debet soluere partem, nullum ad re assertur exemplum, quoniam qui vouit totum, formaliter vouit partem. At vero de illa quæ suam virginitatē Deo dedicauit, distinguendum est. Bisariam enim vouere quis potest virginitatem. Vno modo ad ipsam proprie respiciens, ita vt sua non fuerit intentio nisi a prima. Venere abstinere, nam vsu hoc venire solet. Et tunc illa perdit non tenetur amplius ad castitatē, quia suam penitus propositum non fuit nisi vt carnis integritatem custodiret. Si autem simpliciter & absq. vilo moderamine votū emisit virginitatis, tū illa etiam corrupta nihilominus tenetur ad castitatem, quia votum eiusmodi simpliciter est negatiuū, puta virum nō cognoscere. Quare quoties illum experitur votum violat. Ob idq. nullum inde exemplum ad illud deducitur, qui religionem vouit. Quod si hic obiter scisciteris, vtrum illa, quæ vouit non nubere, vt tenetur subinde ad votum castitatis, vt quoties fornicetur, dupliciter peccet, apparet enim inde sic esse, quod ideo mulier non nubet vt caste viuat. Respondetur nihilominus eiusmodi votū ex sua natura, nisi aliud exprimitur, non obligare ad castitatem. Est enim castitatis materia duplex. Altera quæ opponitur luxuria. Et hæc est cōmunis materia præcepti & voti ad quam ideo obligat, qui religionem profiteretur altera vero est supererogationis, quæ est proprie materia, vt pote a toto conjugali abstinere. Et quæ tantum vouet non nubere, ad hanc solam se obligat, scilicet nō opponere religioni obstaculum. Quapropter

si fornicetur simplici flagitio delinquit. Quod autem si eo proposito non nubere coueret, vt licentius scortetur. Respondetur votum hoc nullatenus esse obligatorium, eo quod est de re mala, obiectum enim tunc quod est non nubere, refertur in malum finem, atque ad eo vitatur. Ea propter neq. nubendo neq. fornicando transgreditur illa votum. Hactenus de illo disertum est, qui citra suam culpam impossibilitatem incurrit, implendi voti. Sequitur ergo vt de illo dicamus qui sponte illud fecit impossibile. Vtrum vide licet qui post emissum simplex religionis votum uxorem duxit, teneatur in quantum potest castitatem seruare, puta debiti non exigere? Videtur enim hæc ratio id petere. Nemini sua culpa suffragari debet, neq. suus patrocinari dolus, eulmodi autem homo sua culpa viam occlusit implendo voto, ac perinde in eius fraudem uxorem sibi associavit, manet ergo in quantum potest ligatus. Atq. hanc opus, propter hanc rationem amplexantur Iuriconsulti. Vnde Syluest. in verb. votum. 2. §. 1. cum ceteris similibus, ait eiusmodi personam impediri a complemento voti, quia ad debitum reddendum tenetur, quasi competentem habere non posse petere. Nihilominus contraria sententia, nempe quod possit etiam petere, amplectēda est, quam hoc loco Casus merito statuit, quādoquidē ratio proximè facta eiusdē vrbibus de vtroq. mulier, seu citra culpam seu ex culpa impossibile fecerit votū religionis implere tenebatur enim ille dū taxat, vt præmissimus statum illum suscipere, qui penitus fuit suo voti obiectum. Nam cum statuta religionis solos professos perstringant, ad illa non tenetur quod illa fuerit expresse professus idq. iam insuper sic confirmatur. Religio tribus votis constat, scilicet obedientiæ, paupertatis, & castitatis. Qui autem simpliciter vouet, illa non explicat, sicuti qui vouet solenniter. Quare ad illa nondum tenetur. Quis enim te audiat si asseueraueris quod qui religionē diui Francisci vouit, postquam rei vrbis mancipatus est, teneatur bonorum dominium & possessionem abdicare? teneaturque ad ieiunia & alia obedientiæ uenera quæ in seculo præstare poterit? Si ergo ad alia duo non tenetur, si vt neque ad votum castitatis. Ex hac autem definitione alia emergit dubitatio, vtrum Equi

Primū
arg.
Secūdu
argum.

Quæst.

Risio.
Scrupu
lus.
Solutio.

non modo religionis ingressum vouit, verum & perseverantiam usque ad mortem, citra solemnitatem tamen, & nihilominus sponte matrimonij te nodo implicuit, ad aliquid præ illo teneatur qui non nisi ingressum vouit? Et ratio dubitandi est, quod iste formaliter vouit suum votum solemnitate firmate, & ideo apparet ad castitatem sibi impossibilem teneri scilicet ut uxorium debitum ei petere non liceat. Cetera de hac re multarum verba iudicio meo superius canea. Fateor enim me non percipere, quidnam nouæ obligationis votum perseverantia uoto religionis accuulet, triplici enim forma fieri votum simplex potest religionis. Vno modo, ut quis voueat tantum ingredi, non quidem animo perseverandi, aut solemniter proficendi, sed statim excundi. Et hoc a bituro esse vanum, ut ait Palud. 4. dist. 38. q. 4. Nam est obediendum id fieri gratia tantum verecundia, nihil ad religionem hoc refert. Secundo modo, ut in obiecto voti ponatur perseverantia & solennis professio. Tertio ut simpliciter voueatur religio. Et censeo secundum votum nihil tertio adhibere vinculi. Nam qui religionem absolute vouit, votum illud secundum iura emittit, tam diuina quam humana, ius autem diuinum est ut voueat ea intentione, ut verè efficiatur religiosus, atque adeo ut perseueret usque ad mortem, iura autem ecclesiastica tempus indulgent probationis, ut si experimento bona fide didicerit non sibi religionem congruere, non suscipiat, quod forte nequit. Quapropter est terque quaterque vouedo addas perseverare, semper intelligitur, nisi tempore probationis experientia te aliud admouerit. Atque adeo post tale emissum votum, seu ad professionem sine tua culpa non admittaris, seu tua sponte matrimonium contraxeris, non arctius non seculo restas obligatus quam si simplex emisisses religionis votum. Et ad argumen. in contrariu respondetur quod quamuis voueris perseverare seu religionem proficere, non obligas nisi ad profitemdum secū dum iura. Et ideo quousque fueris professus, neque ad castitatem teneris neque alia statuta. Superest hic demum de illo dicere, qui post solenne votum, ceu in corrigibilis a monasterio pellitur vtrū tutus maneat in conscientia, postquam vi expulsus est, & obiectus. Respondetur, quod

quamdiu per ipsum steterit quò minus recipiatur, non est tutus, sed teneatur emendare sese, & in via redire, quoniam cum ex culpa sua fuerit exclusus, quamdiu in illa perseuerauerit, versabitur in periculo. Si autem correctæ vitæ ad claustra rediens non admittatur, tutus manet in seculo. Quod si scisciteris, an teneatur in seculo religionis vota seruare Respondetur. A voto quidem obedientiæ absolutus manet, postquam prælatus eum reiecit, ac subinde a voto paupertatis, quando quidem conuentus eum non alit. Ac perinde a persoluedo officio diuino, nisi fuerit in facri atque a ieiunijs & alijs annexis religioni, siquidem illorum non fecit votum expressum neque ad illa tenebatur, nisi ratione religionis, a qua expellitur, sed tamen a voto castitatis non eximitur, eo quod expressè illud emisit, nec prælatus potuit ab eo illum liberare. Quid autem si ante indutum habitum vouerat religionem in genere, vtrum sic, exclusus ab hac religione, teneatur ad aliam correctus transmigra? Re vera ratio id videtur conuincere. Nam sicut ille, qui non huc admittitur, teneatur aliam religionem explorare, ita ille teneri videtur, qui post professionem expellitur, Et ita libentius censerem. Quamuis forsitan dici possit, quod per votum tollente huius religionis cessauit illud simplex generale, & ideo si huc postea non recipitur, liber ille est priorius. Sed tamen prior tenetia mihi probabilior est.

In solutione ad quartum submouetur dubium de tempore adimplendi voti. Ad quod S. Tho. solum responder quod qui se obligare proposuit, ut omni procul aora illud impleret, tenetur statim: qui vero ad certum tempus, vel sub certa conditione id proposuit tenetur tunc. Verum tamen si exactius responsum desideras, sic accipito. Trifariam quis potest votu edere, scilicet aut tempus constituendo, aut conditionem supponendo, aut simpliciter absq; vilo additameto. Et quidem primum membrum, subdistinguedum est, nam si vouisti certo tempore quidquam facere, idque temporis illius intuitu, ex deuotione scilicet illius, ut cum vouisti ieiunare in vigilia Corpus Christi, vel aduentum, teneris tunc temporis sub pena mortalis culpæ. Quod si tunc non exolveris, non teneris alio tempore ieiunium supple-

Dubitatio de exclusio a monasterio pp. corrigibilitate.

Ad quartu arg. S. Tho. De tempore quo votu red dendum.

re, eo quod animus tuus ad illud fuit tempus propensus. Perinde. n. tunc censendum de uoto est atque de lege, quae singulariter quadragesimalem ieiunium iubet. Si uero adiectio illius temporis non fuerit propter eius affectionem, sed ut principali uoto limen poneret, tunc tenetis quidam illo tempore, sed nihilominus illo transacto obligatio non aboletur, quin alio tenearis. Ut si uouisti religionem intra annum ingredi, del. tibi tibi dabitur nisi illo anno promissum reddas Domino Deo tuo, & nihilominus illo perextito eandem tenetis suscipere religionem. Res est clara. Conditionale autem uotum non uno, sed duobus fit modis. Est. n. alterum sincere conditionale, alterum uero poenale. Conditionale est, quotiescunque homo ad rem aliquam affectus est, sed quia impedimentum sibi obstat uel facultas non suppetit, uouet sub conditione. Ut si uoueas post mortem matris quae tibi erat impedimento religionem intrare, aut post mortem patris suppentibus tibi numis peregrinari, aut si tibi tale Deus beneficium contulerit, orphanam dotare. Poenale autem est, quando non eras tali rei affectus neque tibi erat cordi, immo quia exosa est & in uisa tibi, adigis te uoto in illam crucem, si in re tibi forte aliqua peccare conigerit. Ut cum uoues si luseris, aut si adulterium feceris religionem ingredi. Hoc. n. licet formam habeat conditionalis uoti, est tamen poenale, quoniam directe uotum non est religionis, sed non ludendi aut non aduherandi, poenam n. adiecit ut uel caueres, uel post factum reipsum castigares. Ea propter inter haec uota una est compertissima differentia, & uarietate aperta conuenientia, sed una resstat controuersia. Differentia inquam est, quod ante positam conditionem, quando uotum est religionis aliudve ex tribus Pontifici Maximo reseruat, super pure conditionali non potest nisi per ipsum Pontificem uel per concilium dispensari, in poenali autem potest per episcopum. Ratio est quod in priori illud, quo directe fertur uotum, est religio, uotum autem poenale non recte fecit, ut praemissimus, nisi in illud proximum obiectum, quod est non ludere, aut non adulterari. Quare qui in illa dispensari potest, ualet etiam in poenam ex transuerso apositam, quantumuis sit religionis. Conuenientia uero est, quod utrunque posita

conditione obligat, neque de hoc uolito contouertitur. Quod ergo sub iudice restat, est, utrum posita conditione poenale uotum nequeat nisi a summo Pontifice dispensationem suscipere, perinde atque aliud conditionale. De quo q. 4. sub titulo dispensationis, artic. 3. dictum sumus. Videtur. n. eodem modo esse indispensabile, quandoquidem uirtute uoti obligatio iam tunc religionis exorta est. Ad quantum facile respondetur. In primis neminem posse alio suo uoto obligare, neq. filium, neq. uotum, neq. aliter subditum, quoniam uotum est religionis actus qua quis suam propriam offerit Deo uoluntatem. Quare si uouisti filium alicui templo offerre, tenetis illum ducere, ille autem solum tibi filiali obedientia tenetur parere, nullatenus tamen ex vi religionis. Rursus, qui per se uotum implere non potest, si personale est, nullatenus id tenetur praestare per alium, si quod in uoto semper intelligitur possibilitatis conditio, tunc quod peronale uotum fit propter propriam macerationem aut afflictionem corporis, aut ad excitandum deuotionem, aut patet in uoto ieiunij aut peregrinationis. Haec autem nemo per alium assequitur. Secus, si non est uotum mere personale, ut si in subsidium belli Hierosolymitani personam unam uouisti, & tu non potes, debes aliam mittere. Rursus, si uouisti monasterium aedificare, aut uirginem dotare, quod uincens non peroluit, tenetur haeres tuus si bona illi reliquis, ut ait Palud. 4. dist. 38. q. 3. Pro quo facit l. 2. ff. de pollicita.

ARTICVLVS II.

Utrum uile sit expedire uotum.

Post uirtutem uoti obligandi sequitur de alia, quae est eius uilitas. Utrum scilicet aliquid nobis emolumentum afferat. Et arguitur a parte negatiua. Nemini expedit priuare se optimo bono, quale est libertas. Hac enim homines ceteris animantibus praestamus, quare nullo est auro aestimabilius, hac autem homo per uoti necessitatem nudatur, ergo uouere non est expediens. Secundo. Nemini conuulsum est periculum sese obijcere, qui autem uouit, periculo exponitur extra quod erat.

Vnde

Votum
conditio-
nale.
Votum
poenale.

Dña in-
ter uotū
conditio-
nale quan-
tū ad di-
spensabi-
litatem.

SOTO
DE IUSTITIA
LIB. I.
DE IUSTITIA
DIT
13